

STYRDOKUMENT I BOTKYRKA KOMMUN

BOTKYRKA
KOMMUN

Strategi för demokrati och delaktighet

Strategi
Program
Plan
Policy
Riktlinjer
Regler

**LÅNGT
IFRÅN LAGOM**

Diarienummer: **KS/2022:00319**
Dokumentet är beslutat av: **Kommunfullmäktige**
Dokumentet beslutades den: **2023-03-30**
Dokumentet gäller för: **Botkyrka kommun**
Dokumentet gäller till den: **Tills vidare men ska aktualitetsprövas senast år 2025**

Innehåll

Inledning	3
Globala mål kopplat till demokrati och delaktighet.....	3
Det nationella perspektivet.....	3
Strategins kontext i Botkyrka	4
Andra styrande dokument specifikt inriktade mot demokrati och delaktighet.	5
Strategin för demokrati och delaktighet	6
Strategins struktur	6
1. Den representativa demokratin.....	6
2. Delaktighet och inflytande.....	8
3. Samarbete med civilsamhället.....	9
4. Samarbete internationellt och nationellt	10
5. Barn och ungas inflytande	11
Ansvar och organisation	12
Strategins giltighet	13
Uppföljning av strategin	13

Dokumentet ersätter	Strategi för demokrati och delaktighet KS/2013:72
Dokumentansvarig är	Kommunfullmäktige
För revidering av dokumentet ansvarar	Kommunstyrelsen
För uppföljning av dokumentet ansvarar	Kommunstyrelsen
Relaterade dokument	Ett hållbart Botkyrka KS/2020:146, Strategi för ett jämlikt Botkyrka KS/2016:857

Inledning

Demokratin i Botkyrka kommun ska byggas av och utvecklas tillsammans med medborgarna och civilsamhället. Denna strategi anger den övergripande inriktningen för Botkyrka kommuns arbete för demokrati och delaktighet i relation till medborgarna och civilsamhället. Strategin är en del av kommunens ordinarie verksamhet och syftar till att:

- vägleda kommunens arbete för demokrati och delaktighet
- vara ett stöd i den politiska styrningen och för förvaltningsorganisationen.

Globala mål kopplat till demokrati och delaktighet

Förenta nationerna (FN) antog år 2015 de 17 globala målen för hållbar utveckling, Agenda 2030, som FN:s medlemsstater ställt sig bakom. Sverige har beslutat att vara ledande i genomförandet av Agendan. De mål i Agenda 2030 som närmast berörs och är kopplade till demokrati är:

- Mål 5 - jämställdhet,
- Mål 10 - minskad ojämlikhet och
- Mål 16 - fredliga och inkluderande samhällen.

Det nationella perspektivet

År 2021 firade demokratin i Sverige 100 år och kommittén Demokratin 100 år gjorde många insatser och ett gediget analysarbete kring hur demokratin i Sverige mår. Många av kommitténs analyser och slutsatser är fortsatt relevanta för arbetet med demokrati och delaktighet i Sverige för en lång tid framöver.

Kommittén konstaterar bland annat att demokratin i Sverige står på en stark grund samtidigt som det finns ett antal utmaningar som är särskilt viktiga att bemöta i arbetet med demokrati och delaktighet framåt. De tre utmaningar som lyfts fram som särskilt viktiga att arbeta med är:

1. demokratiskt utanförskap
2. ett hotat demokratiskt samtal och
3. antidemokratiska aktörer

STRATEGI

Kommunfullmäktige

Dnr: KS/2022:00319

2023-03-30

Med demokratiskt utanförskap syftas på att många människor inte känner sig delaktiga, känner ett avstånd till de demokratiska institutionerna, upplever att de har ett lågt inflytande och uppvisar ett lågt valdeltagande. Enligt kommittén utmärks framför allt områden med socioekonomiska utmaningar, personer i social utsatthet och personer med funktionsnedsättning eller ohälsa när det gäller lägre demokratisk delaktighet.

Det demokratiska samtalet är också hotat utifrån att det finns allt större skillnader mellan vilken typ av information och nyheter som människor tar del av. Desinformation, propaganda och näthat sprids också snabbt via sociala medier och hot och riskerar att tysta det offentliga samtalet. Det finns också grupper - antidemokratiska aktörer - som ser våld och odemokratiska metoder som ett medel för att uppnå förändringar i samhället.

Kommittén slår fast att medborgares tillit till det demokratiska systemet samt deras deltagande och engagemang i detsamma, i stor utsträckning är kopplat till information och kunskap. Även när det gäller medborgares möjlighet att kunna ta ställning i val och att kunna påverka samhället är information och kunskap nycklar.

För att värna demokratin i Sverige på sikt är det viktigt att verka för ett högt och mer jämlikt deltagande i allmänna val och i demokratiska processer mellan valen, en ökad kunskap om demokratin och dess principer, att stärka medborgarnas motståndskraft mot antidemokratiska aktörer samt att värna det demokratiska samtalet mot hot och hat.

Strategins kontext i Botkyrka

För att sätta Botkyrkas strategi för demokrati och delaktighet i rätt kontext är det viktigt att även få en överblick över andra relaterade styrande dokument i kommunen. Ett av de mest relevanta styrande dokumenten i Botkyrka kommun som samspelar med denna strategi är *”Strategin för ett hållbart Botkyrka”*. Strategin för ett hållbart Botkyrka slår fast att *”Ett hållbart Botkyrka tar avstamp i nuläget 2019 och blickar framåt på platsen och på Botkyrkaborna, med sikte på de förändringar som Botkyrka önskar uppnå inom en generation (30 år).”* Den sjätte hållbarhetsutmaningen i kommunen som definierats i *Ett hållbart Botkyrka* lyder *”Tillsammans för sammanhållning och demokrati i Botkyrka”*.

Det som lyfts fram kring hur Botkyrka kommun ska uppnå sammanhållning och demokrati är bland annat att axla rollen som god demokratiaktör, att främja ökat valdeltagande och att möjliggöra en aktiv demokrati och delaktighet i kommunen. *”Kommunen ska göra det möjligt för människor att vara med och forma sin samtid, samarbeta och respektera varandra, oberoende av olikheter och historiska skiljelinjer.”*

Ytterligare ett styrdokument som är nära sammankopplat med denna strategi är *”Strategin för ett jämlikt Botkyrka”*. I denna strategi finns skrivningar om vikten av medskapande och representation, där medborgarens fokus, dialog och samarbete är centralt.

Andra styrande dokument specifikt inriktade mot demokrati och delaktighet

Övriga styrande dokument i Botkyrka kommun som också är relevanta för strategin för demokrati och delaktighet är *”Regler för ungdomsfullmäktige, utskott och dess styrelse samt för samarbetet mellan kommun och ungdomsfullmäktige”* och *”Riktlinjer för politisk information och besök i kommunens verksamheter”*. Det förstnämnda styrdokumentet tydliggör ungdomsfullmäktiges roll och mandat och det sistnämnda ger vägledning för partier och ungdomsförbund när de önskar besöka kommunens verksamheter.

Strategin för demokrati och delaktighet

När det gäller Botkyrka kommuns strategi för demokrati och delaktighet är det nationella perspektivet och den problembild som målas upp där högst relevant. Det som gäller för den svenska demokratin i sin helhet, kring stora skillnader i delaktighet, är än mer påtagligt i Botkyrka. I de allmänna valen är det långt mindre andel av Botkyrkabona som väljer att rösta i jämförelse med Sverige i stort. Förutom det relativt sett låga valdeltagandet i kommunen som helhet, föreligger mycket stora skillnader i valdeltagande i vissa mellan kommunens valdistrikt.

I kommunen är det i valdistrikten med ett väldigt lågt valdeltagande alltför många som idag står utanför demokratin och varken deltar eller känner sig delaktiga i den, ett demokratiskt utanförskap. Detta innebär en ojämlikhet som innebär att vissa åsikter och perspektiv inte blir hörda. Människor som upplever att de inte har inflytande riskerar också att tappa tilltron till demokratin och att i stället attraheras av antidemokratiska och destruktiva tankar och idéer. Om en sådan känsla av utanförskap får fäste hos barn och unga är det särskilt oroväckande.

Strategins struktur

För att förtydliga Botkyrka kommuns arbete med demokrati och delaktighet delas denna strategi in i följande 5 huvudområden:

1. Den representativa demokratin
2. Delaktighet och inflytande
3. Samarbete med civilsamhället
4. Samarbete internationellt och nationellt
5. Barn och ungas inflytande

1. Den representativa demokratin

I en representativ demokrati utgår den offentliga makten från folket, genom att medborgarna i fria och allmänna val utser representanter med

beslutanderätt. Medborgarna kan på så sätt också utkräva ansvar av de folkvalda och utse nya representanter om de inte motsvarar förväntningarna. I Botkyrka, liksom för den representativa demokratin rent allmänt, är det viktigt att medborgarna ser det som meningsfullt och känner det som sitt ansvar att delta i valen av dem som ska styra.

De politiska partierna är centrala aktörer i den representativa demokratin. Att människor engagerar sig och är politiskt aktiva är därför av största vikt för att värna den representativa demokratin framtid i Sverige och Botkyrka. När intresset för demokrati och delaktighet väcks i en ung ålder, förbättras också de politiska partiernas möjligheter att engagera och rekrytera företrädare som kan bära den representativa demokratin framöver.

Ett jämställt och jämlikt deltagande i demokratiska processer är en central utgångspunkt. Alla medborgare ska på lika villkor ha tillgång till makt och inflytande och känna sig välkomna att delta i den demokratiska processen. Botkyrka är en plats med kommuninvånare från många olika platser i världen. I Botkyrka finns många kommuninvånare som inte känner sig fullt ut representerade i kommunpolitiken. Demokratiarbetet i kommunen måste i de åtgärder och aktiviteter som vidtas alltid utgå från den specifika kontexten som råder i Botkyrka som helhet samt i olika kommundelar.

Strategiskt fokus

Botkyrka kommun ska:

- utveckla och förstärka sin kommunikation för att effektivt nå ut med information och demokratifrämjande åtgärder för en ökad medvetenhet, ökat engagemang och ett ökat valdeltagande.
- arbeta för att öka kunskapen om den representativa demokratin roll och hur politiker, kommunorganisationen och medborgarna förhåller sig till varandra.
- arbeta för en ökad närvaro i offentliga rum för förtroendevalda, partier och politiska ungdomsförbund i skolor, föreningar, sociala medier och vid evenemang som sker i Botkyrka.

2. Delaktighet och inflytande

Att kommuninvånarna deltar i och påverkar den politiska beslutsprocessen ökar förtroendet för demokratin. Deltagande i demokratiska processer tenderar att stärka det sociala kapitalet, och det i sin tur motverkar både diskriminering och segregation. Dessutom ger deltagandet förståelse för hur demokrati fungerar. Deltagardemokrati är ett sätt att delta i och stödja den representativa demokratin. Medborgarna ska vara en del av deltagardemokratin genom att ge råd och utöva brukarinflytande.

Botkyrka måste erbjuda olika former för delaktighet utifrån kommuninvånarnas villkor och förutsättningar. Det är viktigt att lyfta in invånarnas erfarenheter och kunskaper om lokala förhållanden i beslutsfattande och utförande. Lokala frågor och närmiljön är ofta frågor som många medborgare intresserar sig för, känner ett engagemang för och vill vara med och påverka kring.

I Botkyrka kommuns jämlikhetsstrategi slås fast att Botkyrka ska vara lättillgängligt för alla – I Botkyrka blir en funktionsnedsättning inte till ett funktionshinder. Detta är inte minst viktigt vad gäller demokrati och delaktighet. Funktionsnedsättningar, att man bor på ett äldreboende eller särskilt boende, att man lever i ett digitalt utanförskap med mera får aldrig bli hinder för att fullt ut kunna delta i demokratin i Botkyrka.

Digitala verktyg och kanaler ökar i betydelse som arenor för information, debatt, dialog och opinionsbildning. Kommunen måste använda dessa verktyg och kanaler för att strategiskt försöka öka delaktigheten bland kommuninvånarna, inte minst unga, för att gynna den långsiktiga demokratiutvecklingen.

Strategiskt fokus

Botkyrka kommun ska:

- arbeta för att information om möjligheter för medborgarnas delaktighet och inflytande ska nå fler kommuninvånare. Till exempel måste kommunen informera än bättre om de olika möjligheter som finns att lämna in synpunkter, att felanmäla samt andra sätt att ta ansvar och vara delaktig kring sitt närområde.

- skapa kanaler och hitta metoder för att tillvarata synpunkter från grupper med invånare som har en svag koppling till samhället; till exempel nyanlända och unga utanför skolan och arbetsmarknaden.
- utveckla arbetssätt där digital teknik och sociala medier på bästa sätt kan möjliggöra en ökad delaktighet i Botkyrka.
- utveckla metoder för att säkerställa att samtliga medborgare i Botkyrka kan tillgodogöra sig samhällsinformation på ett jämlikt sätt.

3. Samarbete med civilsamhället

Det är viktigt att utveckla kommunens samarbete med civilsamhället. Föreningar och andra aktörer i det civila samhället är en kanal för att nå ut till fler kommuninvånare. En god relation och en stark tillit mellan kommunen och det civila samhället har en stor betydelse för en fungerande demokrati i Botkyrka. Genom att bjuda in till diskussion och att bemöta frågor och synpunkter kan politiken och kommunorganisationen skapa förtroende.

Botkyrkas demokratiarbete ska präglas av och stärka det gemensamma sociala kapitalet, det vill säga den ömsesidiga tilliten mellan medborgarna samt tillgången till sociala nätverk. De politiska institutionerna har bättre förutsättningar att lösa kollektiva problem i ett samhälle med ett stort socialt kapital. Den politiska och kommunala organisationen ska därför agera tillsammans med civilsamhället för att åstadkomma en önskvärd utveckling för Botkyrka kommun.

Strategiskt fokus

Botkyrka kommun ska:

- fördjupa sitt arbete med civilsamhället för att föra dialog med kommuninvånarna. En ökad samverkan mellan kommunen och olika delar av civilsamhället bygger broar mellan olika samhällsgrupper och ger en större delaktighet i demokratiska processer.
- arbeta med att nå och stödja ett demokratiskt engagemang hos underrepresenterade grupper.

- lyfta upp och sätta ljuset på frågor som är viktiga för och väcker medborgarnas engagemang samt tillhandahålla mötesplatser där kommuninvånarna kan uttrycka sitt engagemang, sina åsikter och idéer.
- uppmärksamma och motarbeta risker för desinformation, i syfte att underminera demokratins förutsättningar, i civilsamhället.

4. Samarbete internationellt och nationellt

I Botkyrka ser vi vikten av att följa demokratiutvecklingen även i andra länder eftersom globala och regionala förändringar kan påverka hur kommunen ska agera. Samarbete över gränser ger oss nya kunskaper, idéer och metoder för den lokala demokratiutvecklingen. Förutom att Botkyrka kommun förhåller sig till stora globala förändringar och händelser måste Botkyrka agera tillsammans med samarbetskommuner och städer inom Europeiska unionen (EU) och kommuner och städer internationellt.

Botkyrka kommun är med i Intercultural Cities (ICC) som leds av Europeiska rådet och där demokrati är ett återkommande tema, är med i European Cities in Coalition against Racism (ECCAR) och har även olika typer av vänortssamarbeten som på olika sätt berör frågor kring demokrati och delaktighet med mera.

Botkyrka kommun ska också ta tillvara de fördelar som samarbeten inom Sverige för med sig. Genom att följa andra kommuner i Sverige och låta oss inspireras av goda exempel driver vi också vårt eget arbete framåt. För det nationella arbetet är ett fortsatt deltagande inom ramen för Sveriges kommuner och regioner (SKR) centralt. Botkyrka kommun deltar bland annat i olika nätverksgrupper och i erfarenhetsutbyte, kopplat till demokrati och delaktighet, inom ramen för SKR.

Strategiskt fokus

Botkyrka kommun ska:

- kontinuerligt följa händelser i omvärlden för att fånga upp kunskaper, idéer och metoder för demokratiutveckling.

- öka kunskapen och medvetenheten om hur EU:s demokratiska processer fungerar och fördjupa medborgarnas kunskaper om möjligheter, rättigheter och skyldigheter inom EU:s parlamentariska system.
- ingå i nätverk med andra kommuner och städer nationellt och internationellt i syfte att inspireras av andra kommuner och städers demokratiarbete samt inspirera andra kommuner och städer utifrån Botkyrka kommuns demokratiarbete.

5. Barn och ungas inflytande

I Botkyrka ska demokratin vara inkluderande och representativ för barn och ungdomar. Föreningar och organisationer för barn och ungdomar är en stor tillgång i arbetet med att stärka demokratin. I arbetet för att öka ungas inflytande i Botkyrka är skolorna en viktig grund för att bygga förtroende för och ökad kunskap om demokrati.

Kunskapen bland barn och unga om befintliga kanaler för delaktighet och inflytande i demokratiska processer ska också förbättras. Det är nödvändigt att nå ut till skolor, fritidsverksamheter och föreningar för barn och unga i frågor om mänskliga rättigheter, demokrati och delaktighet. Samtidigt har skolorna ett särskilt ansvar att i sin undervisning belysa den kommunala demokratins utformning och vägar till engagemang och påverkan.

Strategiskt fokus

Botkyrka kommun ska:

- arbeta för att kommunala verksamheter, ungdomsfullmäktige, politiska ungdomsförbund och lokala förtroendevalda blir inbjudna till skolan för att öka kunskapen om hur kommunal politik och verksamhet fungerar.
- utforma temadagar med utgångspunkt från ungas önskemål utifrån olika områden om till exempel lokal politik, kommunal organisation, mänskliga rättigheter och Agenda 2030.

- utveckla, fördjupa och tydliggöra ungdomsfullmäktiges samt ungdomsrådets mandat, inflytande och kontakt med kommunorganisationens olika verksamheter.
- arbeta tillsammans med föreningar och organisationer för barn och unga med demokratifrämjande aktiviteter.

Ansvar och organisation

För att säkra långsiktighet och kvalitet i kommunens arbete med demokratiutveckling behövs en tydlig ansvarsfördelning.

Den politiska organisationens ansvar

- Kommunstyrelsen och de övriga nämnderna ansvarar för att förverkliga inriktningen i strategin.
- Kommunstyrelsen ansvarar för att följa upp och återrapportera arbetet till kommunfullmäktige.

Förvaltningsorganisationens ansvar

- Kommundirektören har det yttersta förvaltningsmässiga ansvaret för att demokratiarbetet genomförs i enlighet med denna strategi.
- Kommunledningsförvaltningen har huvudansvaret för att leda, samordna och stödja demokratiutvecklingsarbetet inom kommunen, inklusive de arbets- och samarbetsformer som krävs för detta.
- Varje förvaltningsdirektör har huvudansvar för genomförandet av strategin inom sin verksamhet, men processerna kring att arbeta fram planer bör synkroniseras via kommunledningsförvaltningen.

Strategins giltighet

Strategin gäller tills vidare men ska ses över regelbundet och vid behov revideras. Dock ska den revideras senast år 2025.

Uppföljning av strategin

Uppföljning av resultat sker kommunövergripande genom flerårsplaner. Med stöd av kommunledningsförvaltningen ska strategin årligen följas upp, för att utveckla nämndmål som bidrar till strategins måluppfyllnad.